

наукових досліджень. Трансфер технологій забезпечують технологічні брокери (Британська технологічна група" (BTG)). Діє національна Програма інвестицій у науку й інноваційні технології.

В 2017 році 6 - 10 позиції у рейтингу ГІІ займають відповідно Данія, Сінгапур, Фінляндія, Німеччина, Ірландія. Національні інноваційні системи даних країн характеризуються розвинутою мережею інституцій з підтримки розвитку інновацій та трансферу технологій. Діють програми підтримки інноваційного підприємництва, субсидіарні програми на розвиток інноваційної діяльності. Зокрема в національній інноваційній системі Ірландії відпрацьований інститут податкової підтримки високотехнологічних підприємств і галузей.

Провівши порівняльний аналіз національних інноваційних систем країн інноваційного анклаву, можна зробити висновок, що саме активна державна підтримка інноваційної діяльності у цих країнах, орієнтація їх національних інституцій на науково-інноваційний розвиток, потужна державна фінансова підтримка інноваційних процесів, субсидіарні програми, стимулювання інновацій шляхом встановлення пільгового оподаткування та кредитування, розвиток інноваційної інфраструктури, запровадження національних програм з підтримки Start-up, створення сприятливого інвестиційно-інноваційного клімату виводять їх на лідерські позиції у сфері інновацій.

В Україні нинішня організаційно-функціональна система інноваційного підприємництва є недосконалою, складною, заплутаною, непрозорою і за всіма ознаками знаходиться на стадії формування [3]. Подолання негараздів і вихід на інноваційний шлях потребуватиме відповідної політики та стратегії державної підтримки експорту в середовищі малого та середнього бізнесу. Для цього мають бути задіяні як основні державні інституції типу Міністерства промисловості і торгівлі Чехії, чи Міністерства промисловості і енергетики Німеччини, галузеві міністерства та відомства, фінансові установи, банківські та страхові компанії і безліч громадських організацій[4], які будуть зайняті і зниженням інституційних бар'єрів, і просуванням компаній на нові ринки, і їх підтримкою на цих ринках.

Література

1. National Innovation Systems. A Comparative Analysis / Ed. R. R. Nelson. — New York: Oxford University Press, 1993. — 560 p
2. The Global Innovation Index, 2013–2017 // <https://www.globalinnovationindex.org/>
3. Управління ефективністю функціонування і розвитку підприємств : монографія / [Г.О.Швиданенко, І.М.Репіна, В.П.Кукоба та ін.]. — К.: КНЕУ, 2016. — 397 с.
4. Федірко О. А. Основні тенденції глобалізації інноваційної сфери; Національні інноваційні системи країн високого конкурентного статусу; Інноваційна конкурентоспроможність країн в умовах техноглобалізму // Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку. Монографія. — К.: КНЕУ, 2006. — С. 633—651, 678—714.

УДК 338.246.2

Наталія Рудик

*к.е.н., доцент кафедри фінансів,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
Nataly_Rudyk@ukr.net*

**ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЗАПОРУКА УСПІХУ ІННОВАЦІЙНОГО
ПІДПРИЄМСТВА**

**ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МЕНЕДЖМЕНТ КАК ЗАЛОГ УСПЕХА ИННОВАЦИОННОГО
ПРЕДПРИЯТИЯ**

ECOLOGICAL MANAGEMENT AS A GUARANTEE OF THE SUCCESS OF AN INNOVATIVE ENTERPRISE

Анотація. Досліджене питання необхідності екологічного менеджменту інноваційним підприємствам. Проаналізовані ключові проблеми об'єкту екологічного менеджменту. Запропоновані ключові складові практики реалізації екологічного менеджменту на інноваційному підприємстві.

Аннотация. Исследован вопрос необходимости экологического менеджмента инновационным предприятиям. Проанализированы ключевые проблемы объекта экологического менеджмента. Предложенные ключевые составляющие практики реализации экологического менеджмента на инновационном предприятии.

Annotation. The issue of the need for ecological management for innovative enterprises is researched. The key issues of the object of ecological management are analyzed. The key components of the implementing of ecological management in the innovation enterprise are recommended.

Сьогодні світова спільнота об'єднується з метою досягнення єдиних цілей сталого розвитку [2]. Всеохопленість дає суттєві переваги у вирішенні проблем глобального значення. Успішною перспективою у швидкому вирішенні глобальних екологічних проблем може стати інтенсифікована за допомогою інновацій діяльність, зокрема виробництво з використанням нових, дружніх до навколишнього середовища засобів виробництва та результатів виробничого процесу. Науковими здобутками в сфері екологічного менеджменту та відповідальності є роботи Теста Ф., Гусмеротті Н.Г. [3], Армаса-Круса Ю., Джил-Сото Е. [1] та інших.

Ставлення до навколишнього середовища та використання природних ресурсів за своєю суттю відображає готовність та рівень слідування інноваційним підприємством цілям суспільного значення та екологічної відповідальності. Ключові складові практики реалізації успіху інноваційного підприємства, що проявляються у елементарному слідуванні наступним настановам, представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

СКЛАДОВІ ПРАКТИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ НА ІННОВАЦІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Відповідність природоохоронній політиці
<p>Інноваційне підприємство має всіма можливими способами сприяти запровадженню інноваційних підходів до виробництва, здійснювати безперервну роботу в області підвищення ефективності використання енергії і контролю впливу на навколишнє середовище.</p> <p>Одночасно з цим, приділяти пильну увагу вимогам щодо безпечності та якості продукції власного виробництва. Така увага підтверджується, зокрема, координацією діяльності кожного співробітника щодо дотримання таких правил:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прагнути раціонально використовувати енергетичні ресурси і уникати зайвих витрат, виробивши звичку виконувати прості щоденні дії, а саме: вимикати світло і електричне обладнання після закінчення роботи, перевіряти, чи закриті водопровідні крани, роздруковувати документи тільки тоді, коли це дійсно необхідно; • правильно сортувати відходи, полегшуючи їх утилізацію і переробку.
Оптимальність стратегій та інструментів згідно до екологічно сприятливих цілей
<p>Стратегії, яким слідують інноваційні підприємства, повинні реалізовуватися шляхом інвестицій і дій, що відповідають принципам екологічно стійкого розвитку. Зокрема, здійснювати дії і проекти, спрямовані на підвищення енергетичної ефективності виробничих процесів; застосовувати стратегії збереження енергії, включаючи використання поновлюваних джерел; вкладати певні кошти у виробництво власної електроенергії, одержуваної з відновлюваних джерел; дотримуватися принципу екологічної безпеки; знижувати кількість шкідливих викидів; реалізовувати програми з охорони водних ресурсів, скорочувати відходи будь-якого типу, шляхом їх зниження і утилізації. В рамках програми децентралізації, інноваційні підприємства зацікавлені впроваджувати системи управління з охорони навколишнього середовища, сертифіковані за міжнародним стандартом якості ISO 14001 [5] з метою постійного вдосконалення діяльності з охорони довкілля; визначати ключові показники і забезпечувати постійний самомоніторинг і самоконтроль впливу на навколишнє середовище; організувати діяльність щодо підвищення знань співробітників про всі ініціативи, що вживаються компанією з метою підвищення їх компетенцій і професіоналізму в питаннях охорони навколишнього середовища.</p> <p>Інноваційне підприємство має сприяти розвитку ініціатив, здійснюваних в співробітництві з місцевою громадою з метою досягнення більшої синергії в енергетичному і природоохоронному секторах, а також встановлення позитивних відносин з місцевими організаціями; оптимізації процесів ланцюжка поставок шляхом мінімізації відстаней і використання транспортних засобів,</p>

що надають найменше вплив на навколишнє середовище; участі в дослідженнях і технологічних інноваційних проектах спільно з університетами, дослідницькими інститутами і приватними компаніями з метою розробки експериментальних систем в пошуках найбільш перспективних технологічних рішень.

Інноваційні підприємства, задіяні в сфері матеріального виробництва та в частині виробничого процесу нових продуктів, мають сприяти використанню найбільш безпечних для навколишнього середовища пакувальних матеріалів. Зокрема, підтримувати розробку екологічно безпечного складу упаковки, враховуючи повний життєвий цикл пакувального матеріалу (від початку до кінця циклу, тобто утилізації та / або повторного застосування, і / або регенерації енергії), а також вплив, яке упаковка може надавати на саму продукцію, забезпечуючи при цьому максимальне збереження продукції і скорочення харчових відходів.

Важливо, щоб інноваційні підприємства зменшували вплив пакувального матеріалу на навколишнє середовище вже на стадії його розробки. Дотримуючись та градуючи сам процес впливу на такі основні параметри: усунення (зменшення кількості елементів упаковки); скорочення (зниження норм витрат, за рахунок зменшення розміру упаковки, оптимізації її дизайну); переробку (придатність до переробки, враховуючи технічні можливості та дотримуючись норм якості, які дозволяють використовувати матеріали вторинної переробки); відновлення (використання матеріалів, отриманих з відновлюваної сировини). Необхідною складовою залишається контроль результатів імплементації екологічної політики на всіх етап виробничого процесу - від виробництва і закупівлі сировини до виготовлення, упаковки, продажу та споживання. В свою чергу якість виконання зазначеного залежить від рівня ідейності співробітника, його максимальної участі та зацікавленості у досягненні найкращого результату.

Екологічна спрямованість у відносинах з контрагентами

Відомий фундатор сучасного менеджменту П.Ф. Друкер зазначає, що менеджмент є впершу чергу соціальним, і лише потім економічним та бізнес-інститутом. Так, в якості основних завдань підприємництва науковець зосереджує увагу на отриманні прибутку, задоволеності працівників та проявом соціальної відповідальності [4]. Тому для інноваційних підприємств цілком доцільним буде розширювати власну екологічно-відповідальну зорієнтованість на контрагентів.

Одними із ключових аспектів позитивного впливу може стати використання екологічної логістики, проведення аналізу життєвого циклу продукції на предмет його екологічності незалежно від власної участі на тому чи іншому етапі, сприяння найбільш дієвим заходам актуалізації інформації щодо залучення та ініціативності контрагентів в сфері екоспрямованості.

Джерело: розроблено автором на основі проведеного дослідження.

Ставлення до навколишнього середовища та використання природних ресурсів суттєво впливає на імідж як країни так і суб'єкта господарювання, зокрема інноваційного підприємства. Тож, очевидним є необхідність закріплення позитивної асоціації з інновацією. Тобто закріплення іміджу дружнього до соціуму та навколишнього середовища інноваційного підприємства, що керується постулатами екологічного менеджменту. Саме таке сприйняття інноваційного суб'єкта господарювання стане для нього запорукою успіху.

Література

1. Armas-Cruz Y., Gil-Soto E., Oreja-Rodríguez J. R. Environmental management in SMEs: organizational and sectoral determinants in the context of an Outermost European Region / Y. Armas-Cruz, E. Gil-Soto, J. R. Oreja-Rodríguez // Journal of Business Economics and Management. – 2017. - [Electronic resource]. - Acceptable access: <http://dx.doi.org/10.3846/16111699.2017.1373375>
2. National baseline report 2017 —Sustainable Development Goals: Ukraine / The Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine. - [Electronic resource]. - Acceptable access: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>
3. Testa Fr., Gusmerottia N.G. Factors Affecting Environmental Management by Small and Micro Firms: The Importance of Entrepreneurs' Attitudes and Environmental Investment / Fr. Testa, N.G. Gusmerottia // Corporate Social Responsibility and Environmental Management. – 2015. - [Electronic resource]. - Acceptable access: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/csr.1382/abstract>
4. Друкер П.Ф. Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества / П. Ф. Друкер // — М.: «Вильямс», 2007. — С. 336.
5. Сертифікація ISO 14001 - Сертифікат екологічного менеджменту. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.bureauveritas.com.ua/d2ee0255-78fa-4148-a747-d63f9319b085/ISO+14001_2015-ok.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=d2ee0255-78fa-4148-a747-d63f9319b085